

УДК 78.071.1(477.83/.86):655.41:781.24

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.230496>

Іван Фрайт, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Євгенія Шуневич, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

“ВНЕСОК ГАЛИЦЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ У РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ НОТНО-ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (друга половина XIX – початок XX століття)”

У статті виявлено внесок галицьких композиторів у розвиток української нотно-видавничої діяльності Галичини другої половини XIX – початку XX ст., розкрито значення національних осередків нотного друкування для музичної культури регіону.

Найактивнішу роль в організації та здійсненні видавничих проєктів мала діяльність галицьких композиторів О. Нижанківського, М. Копка, Д. Січинського та ін. Вони були провідниками багатьох національних ідей, активними організаторами українських музичних видавництв, а також заклали основи подальшого нотного друкування в Україні.

Ключові слова: музичне видавництво; музичне мистецтво; нотно-видавнича діяльність; музична освіта; національне виховання.

Лім. 10.

Ivan Frait, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocals Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Eugene Shunevych, Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocals Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

“THE CONTRIBUTION OF GALICIAN COMPOSERS IN THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN MUSIC PUBLISHING (the second half of the XIX – early XX century)”

The article reveals the contribution of Galician composers to the development of Ukrainian music publishing houses in Galicia in the second half of the XIX – early XX century, reveals the importance of national centers of music printing for the musical culture of the region.

An important role in the formation and development of Ukrainian music publishing was played by Ostop Nyzhankivsky, who was one of the founders of the first in Galicia Ukrainian music publishing house “Music Library” in 1885 in Lviv. Through his publishing activities, he laid the foundations for further music printing in the region.

An important consequence of Maksym Kopko publishing activity was the publication of church and school music textbooks, which were aimed at teaching and educating children about music and singing. Thanks to the activities of the publishing house “Music Library” public schools received handy music literature. Special issues of the supplement to music textbooks have significantly enriched the song repertoire of school and church choirs.

The emergence of Boyan choral societies at the end of the 19th century marked another progress in the evolution of Ukrainian music publishing houses. Lvivskiy Boyan Handy Library Publishing House, Stanislavivskiy Boyan Music Library is a bright page in the history of music printing in Galicia. These centers became one of the most important centers in the spread of musical culture, in which for the first time saw the light of musical works of famous and little-known Ukrainian composers, which existed only in single manuscripts. Denys Sichinskiy played the most active role in the organization and implementation of Stanislavivskiy Boyan’s publishing projects.

The activity of the initiators of the publishing business was of great importance in preserving the achievements of musical creativity. Singers and choirs had a great opportunity to replenish their repertoire with original and high-quality products, to acquaint the public with the latest music literature. Ukrainian music publishing houses enriched music and didactic material on music in public schools and gymnasiums, which became a significant contribution to the development of music education and upbringing in Galicia.

Keywords: music publishing house; musical art; music publishing; music education; national education.

Постановка проблеми. Сьогодення українського суспільства характеризується пробудженням народу, утвердженням і розвитком ідеї національного виховання. Національний

розвій – це процес насамперед політичний, а його кінцевий результат – національна незалежність та утворення держави як гаранта політичної свободи народу.

Українська національна культура на теренах Західної України розвивалася в особливих надзвичайно складних умовах. Галичина з 1772 р. входила до складу Австрійської імперії, де після революції 1848 р. настав період жорстокої реакції. Австрійський уряд протиставляв польське населення краю українському, а польська шляхта, вважаючи галицькі землі своєю вотчиною, називала українську мову “діалектом” польської і насильно ополячувала українців.

Низький рівень економіки позначився на культурному розвитку населення. Єдиним більш-менш доступним для українців шляхом до освіти було богослов'я. Саме тому значна кількість діячів української культури в Галичині були пов'язані з клерикальним середовищем. Проте уже з другої половини XIX ст. світські тенденції все більше поширювались у мистецькому житті народу. Паралельно з літературним відродженням відбувалося становлення першої професійної композиторської школи – “перемиської”, фундаторами якої були М. Вербицький та І. Лаврівський. Їх творчість живилася глибинними джерелами української світської та церковної хорової музики.

Говорячи про розвиток української музичної культури в Галичині, необхідно відзначити, що важливу роль у цьому процесі відіграла видавнича діяльність багатьох галицьких композиторів. Саме їм належала ідея заснування багатьох музичних видавництв, а також музичних товариств, у яких активно розвивалась і нотно-видавнича діяльність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Матеріали про діяльність українських музичних видавництв у Галичині знаходимо у багатьох наукових матеріалах. Зокрема, у другій половині XIX ст. – це періодичні видання. Заслужують уваги публікації, опубліковані в часописах “Діло”, “Зоря”, “Наука, штука і література”, “Шкільна часопись” та ін.

У першій половині XX ст. (до 1939 р.) оцінку діяльності музичних видавництв дають такі автори: М. Грінченко, С. Людкевич, Д. Січинський, Є. Якубович, О. Нижанківський, О. Барвінський, М. Муравецький, О. Залеський, а також тогочасна періодика – “Діло”, “Ілюстрований музичний календар”, “Артистичний вісник” та ін.

Перша спроба дослідження нотно-видавничої діяльності в Галичині належить Осипові Залеському [8]. Автор подає відомості про основні нотно-видавничі осередки, вказуючи, що під цим оглядом Галичина стоїть порівняно з Наддніпрянщиною далеко позаду. Причини цього становища О. Залеський вбачає у недооцінці

сучасниками ролі видавництва в піднесенні української музичної культури, а також у значних матеріальних нестатках [8, 66].

Питання, пов'язані з розвитком нотно-видавничої діяльності в Галичині, знайшли висвітлення і в музикознавчій науці радянського періоду. Особливої уваги заслуговують наукові публікації М. Білінської, І. Гриневецького, М. Загайкевич, Й. Волинського, Л. Мазепи, С. Процика, С. Павлишин, Т. Старух, Л. Ханік, Ю. Ясиновського та ін.

Об'єктивні зміни в політичній, соціально-економічній, духовній сферах сучасного українського суспільства відкрили нові можливості для вивчення діяльності українських музичних видавництв в Галичині. Творча активність науковців дала сучасній українській музикознавчій і педагогічній науці низку публікацій, що стосуються розвитку нотно-видавничої діяльності. З-поміж них зокрема, наукові розвідки О. Осадці, Т. Булах, Л. Кияновської, І. Фрайта, Л. Ханік, М. Черепанина, Ю. Ясиновського та ін.

Мета статті – виявити внесок галицьких композиторів у розвиток нотно-видавничої діяльності.

Виклад основного матеріалу. В історію української культури назавжди вписані імена цілого корпусу культурно-освітніх та громадських діячів, які на тому чи іншому етапі розвитку активно обстоювали її національний характер, виступали носіями передових ідей, своєю подвижницькою працею спричинилися до духовного відродження й утвердження українства. О. Нижанківський належить до діячів української культури, які, навіть в умовах чужоземного панування, твердо стояли на національних позиціях, свято вірили у щасливе майбутнє українського народу і вели активну боротьбу за розвиток українського музичного мистецтва. Його появу на творчому горизонті, як стверджує Я. Михальчишин, “можна порівняти з польотом метеора, що розсіяв навколо себе яскраве світло неабиякої обдарованості і творчого ентузіазму, яким запалив численних любителів музичного мистецтва” [9, 192].

Не судилося йому стати професійним музикантом, бо змушений був, як і багато інших галицьких композиторів, стати священником. Адже музиканти в колишній Австро-Угорській імперії, як правило, були приречені на злидарське існування, тому талановита молодь мусила обирати більш “достойні професії”, як от сан священника. Саме тому духовна семінарія в цей період була єдиним навчальним закладом, який давав можливість українцям Галичини дістати

освіту і вибитися в люди. Крім того, цей регіон України, перебуваючи під гнітом Австро-Угорської монархії, не мав жодного українського музичного закладу, де могли б навчатися майбутні композитори. Правда, в цей час функціонувало Галицьке музичне товариство, однак доступ українцям до нього був обмежений. Це й призвело до того, що єдиним місцем, де можна було отримати основи музичних знань, залишалася гімназія і духовна семінарія.

Аналіз багатьох джерел дає можливість стверджувати, що талант О. Нижанківського яскраво виявився ще у період навчання у Львівській гімназії. Саме в цьому закладі він став одним із організаторів заснування першого українського музичного видавництва в Галичині “Бібліотека музикальна”.

Це видавництво було засноване 1885 р. Перші загальні збори членів-засновників відбулися 10 жовтня 1885 р., на яких, ухваливши назву, вирішили видавати окремими збірками музичні твори українських композиторів [1, 2]. Саме завдяки активній участі О. Нижанківського, а також учнів гімназії О. Партицького, В. Садовського, І. Бачинського та Є. Купчинського побачило світ 17 випусків цього видавництва.

Необхідно відзначити, що заохотою для видавців було не тільки успішне ведення всіх справ, а й визнання музикантів і композиторів, зокрема А. Вахнянина та М. Лисенка. Від М. Лисенка видавці часто отримували листи, цінні змістовними поглядами автора на галицьку музичну творчість. Думки композитора мали великий вплив на їх діяльність. У своїх листах до видавців М. Лисенко зауважував, що галицька музична література “надто сліпо держиться узорів німецьких або і чеських...”, а натомість вказав як на “невичерпну криницю цілющої води, на нашу пісню народну, котрою наш нарід визначається з цілої Славянщини” [7, 142].

Твори М. Лисенка суттєво вплинули і на ставлення видавців до народної пісні. Вони вирішили спрямувати обробки пісень на національний ґрунт, продовжувати збирання пісенного фольклору, щоб згодом матеріали були опрацьовані композиторами й видані окремим томом. З метою поширення народних пісень видавці створили хор, залучивши до нього інших співаків, і під проводом О. Нижанківського брали активну участь у концертах.

Відзначимо, що М. Лисенко мав дуже великий вплив на О. Нижанківського і підтримував з ним листування. О. Нижанківський мав намір навіть навчатися у нього, але відсутність музично-громадських організацій, які б дали підтримку

молодому композиторові, а, зрештою, і бажання батька, примушують його вступити у 1888 р. до Львівської духовної семінарії. І в цьому закладі він продовжує займатись музикою, керувати видавництвом “Бібліотека музикальна”.

М. Лисенко високо оцінював працю О. Нижанківського. Адже, як відомо, циркуляр 1863 р., що його видав царський міністр внутрішніх справ Валуєв, забороняв на Східній Україні друкувати книги українською мовою, заявляючи, що “никакого малоросійського язика не было, нет и быть не может”. Саме тому передові кола Наддніпрянщини і, зокрема, М. Лисенко вбачали в Галичині культурно-освітній центр, де створювалися необхідні передумови для початку організованої праці задля відродження не тільки місцевих українців, а й усієї України.

Отже, західноукраїнські землі і, зокрема, Галичина в цей період перетворюється на своєрідний національний центр, в якому спільними зусиллями митців Східної і Західної України створюються музичні цінності на благо всього українського народу.

Аналізуючи подальшу діяльність видавництва “Бібліотека музикальна”, необхідно відзначити, що вона була недовготривалою. Скрутне матеріальне становище примушує членів-засновників на засіданні 1 листопада 1892 р. прийняти рішення про передачу “Бібліотеки музикальної” товариству “Львівський Боян” з умовою, що під тією ж назвою воно продовжить друкувати твори українських композиторів” [6, 3].

Хорові товариства “Боян”, які постають у 90-х рр. XIX ст. і з якими починають плідно співпрацювати галицькі композитори, стають творчою лабораторією – в них народжується і розвивається ідея української музичної школи, а народна пісня стає важливим чинником національного виховання. Тут, що дуже важливо, визріває ідея української музичної консерваторії.

Таким чином, О. Нижанківський залишив помітний слід в історії розвитку музичної культури Галичини. Його музично-видавничу діяльність, передусім у видавництві “Бібліотека музикальна”, стала тим наріжним елементом, який у важкі роки визвольних змагань сприяв утвердженню української музично-видавничої справи. Випускаючи музичні твори наших композиторів і, зокрема, вперше в західноукраїнському регіоні композиції М. Лисенка, “Бібліотека музикальна” давала багатий дидактичний матеріал для міських і сільських хорів, навчальних закладів краю, а також спонукала інших композиторів до заснування подібних українських музичних видавництв.

Аналізуючи діяльність видавництва “Бібліотека музикальна”, необхідно відзначити, що наприкінці XIX – на початку XX ст. з’являються й інші видавничі осередки. Так, зокрема, у 1897 р. М. Копко засновує музичне видавництво “Бібліотека музикальна” в Перемишлі, в якому видає серію співаників для шкіл народних. Завдячуючи композиторові, побачило світ 14 випусків.

Відзначимо, що без Перемишля не можна уявити собі національно-культурний розвиток Західної України. Саме це місто як центр музичного відродження відіграло помітну роль у музичному житті регіону. Тут була відкрита перша українська музична школа в Західній Україні, вихованцями якої були наші славні композитори – М. Вербицький та І. Лаврівський. Саме вони стали піонерами національного відродження і, за словами М. Грінченка, “винесли свою рідну мелодію на світ Божий, одягли її в культурне вбрання, відповідно своїм силам, і показали, що музика наша варта, щоб її культивувати” [2, 179–180].

Аналіз життя та діяльності М. Копка дає підставу стверджувати, що праці в музично-освітній сфері композитор надавав особливого значення. Зокрема, він був керівником гімназійного та семінарського хорів у Перемишлі. Часопис “Діло” за 1886 р. відзначає “гарний хоровий спів учнів гімназії і перемишльської духовної семінарії, яким керував М. Копко” [4, 3].

Свою педагогічну діяльність М. Копко поєднує із музичною творчістю. Написані ним у цей період музичні твори стають цінним дидактичним матеріалом для молоді і заповнюють репертуар шкільних хорових колективів.

Першим його твором, мабуть, була композиція для фортепіано під назвою “Надвігрянкa і Бояністка”, яку композитор написав ще у 1881 р. під час навчання у Львівській духовній семінарії. Важливо відзначити, що цей музичний твір був видрукований власним накладом автора у цьому ж році, а дохід був призначений на виховний заклад для дівчат у Львові [3, 3].

Велику популярність принесла йому пісня на слова Г. Цеглинського “Де срібнолентний Сян пливе”. Вона відразу ж заповнила репертуар гімназійного і семінарського хорів, а в концерті, який відбувся 22 березня 1890 р., серед інших номерів програми була і ця композиція М. Копка. Часопис “Діло” відзначав: “До найкращих точок програми належали твори хору чоловічого, який складався переважно з учнів під керівництвом о. М. Копка. Хор відспівав дуже вдало: “Над Прутом” С. Воробкевича, “З окрушків” О. Нижанківського і “Де срібнолентний Сян

пливе” на слова Г. Цеглинського, музика М. Копка. Ця остання композиція о. Копка дуже мелодійна, видержана в дусі народних мелодій всім подобалась” [5, 2].

Аналіз наукових матеріалів свідчить, що велику увагу при навчанні і вихованні підростаючого покоління М. Копко надавав рідній мові як важливому засобу виховання підростаючого покоління. Саме тому в програмах його концертів звучали твори українських композиторів.

У 90-х рр. XIX ст. М. Копко продовжує педагогічну діяльність в Перемишльському інституті для дівчат. У цьому закладі, працюючи катехитом і учителем співу, він, маючи досвід роботи у гімназії, духовній семінарії, вишукує нові ефективні форми і методи музичного виховання. За навчальним планом інституту співам відводилася щотижнево одна година.

Маючи славу доброго педагога, композитора і диригента, М. Копко увійшов до складу екзаменаційної кваліфікаційної комісії для шкіл народних в Перемишлі. Ця комісія була призначена міністром освіти на трілітній термін від початку шкільного року 1896/97 до 1898/99.

Педагогічна діяльність М. Копка мала систематичний і цілеспрямований характер. Завдячуючи йому, уроки співу наповнюються новим змістом, а хоровий спів стає основним засобом музично-естетичного виховання молоді. Видавництво “Бібліотека музикальна” М. Копка видало 14 збірок для дітей, переважна частина яких були рекомендовані для навчання у школах народних.

Таким чином, М. Копко зробив вагомий внесок у розвиток нотно-видавничої діяльності Галичини, а також музично-естетичного виховання школярів.

Важливим центром нотно-видавничої діяльності на початку XX ст. став і Станиславів (сьогодні м. Івано-Франківськ – І. Ф.), зокрема “Станиславівський Боян”. Необхідно відзначити, що найактивнішу роль в організації і веденні видавничих справ у цьому регіоні відіграв Д. Січинський.

Перші твори нотного видавництва “Бібліотека музикальна” почали видаватися на початку липня 1902 р. За рік існування “Станиславівського Бояна” вийшло одинадцять номерів музичних видань. Похвальним стало те, що видавці вирішили видавати музичний додаток до журналу “Дзвінок”, літературним редактором якого була письменниця Костянтина Малицька. Поява музичного додатку спричинилася до створення окремої брошури, що сама собою становила XX

випуск “Видавництва музичного Станіславівського Бояна” – “Збірник народних і патріотичних пісень на голоси дитячі в супроводі фортепіано”.

Видавши його, Д. Січинський висловлює впевненість, що “вчительство використає цей збірник як підручник для шкіл, а наші діти будуть мати із чого співати”. “Цим способом, – продовжує автор, – гадаємо, що музичне видавництво причинилося до збільшення репертуару (у нас на жаль ще дуже маленького) дитячих пісень і взагалі причинилося до поступу на музичнім полі на один крок вперед” [10, 4].

За короткий час існування видавництво випустило у світ чималу кількість музичних творів українських композиторів. У програмі подальшої діяльності було заплановано видати окремими зошитами всі вокальні твори М. Вербицького, а також усі його оркестрові симфонії у доступному фортепіанному викладі. Крім того, мали видаватися твори І. Лаврівського та І. Воробкевича.

У січні 1907 р. музичне видавництво “Станіславівського Бояна”, незважаючи на матеріальні обставини, відзначало п’ятий рік існування. За цей короткий час тут уперше вийшли друком нові й маловідомі вокальні та фортепіанні композиції. 22-й випуск музичного видавництва “12 пісень І. Воробкевича для чоловічого хору без супроводу” був останній.

У розквіті творчих пошуків, безкорисливої для себе праці, бажанні допомогти виконавцям, численним хоровим колективам міст і сіл Галичини – видавництво “Станіславівського Бояна”, на жаль, припинило існування. Причини занепаду видавництва відомі і зрозумілі. Насамперед, це недостатня матеріальна підтримка, малоефективні форми розповсюдження, відсутність інтересу до видавництва з боку громадськості.

З наукових матеріалів відомо, що активну музично-видавничу діяльність проводили й інші культурно-освітні осередки Галичини, зокрема, товариство “Просвіта”, “Наукове товариство ім. Т. Шевченка”, “Зоря”, “Сокіл”, “Педагогічне товариство” та ін.

Значний внесок у розвиток нотно-видавничої діяльності зробили й інші галицькі композитори – М. Вербицький, І. Лаврівський, В. Матюк, І. Кипріянов, А. Вахнянин, Й. Кишакевич, Є. Купчинський, Ф. Колесса та ін. які, видаючи власні твори, робили вагомий внесок у розвиток музично-видавничої галузі.

Необхідно відзначити, що найбільшим українським музичним видавництвом на початку XX ст. стало видавництво “Торбан” у Львові. Я. Ярославенко, будучи одним з його

організаторів, видав понад 200 творів українських композиторів. Крім вищезазначених музичних видавництв, на початку XX ст. в Західній Україні були відомі: музичне видавництво “Ліра” у Львові, видавництво “Музичного товариства імені М. Лисенка” у Львові та ін., однак їх діяльність є темою окремої публікації.

Висновки. На становлення та розвиток української нотно-видавничої діяльності в Галичині впливали об’єктивні причини, які гальмували її поступ, зокрема: політичні – асиміляторська політика австро-угорського уряду; економічні – недостатні, у порівнянні з іншими країнами Австро-Угорщини, фінансування, загальна бідність основної маси населення.

Прогресові утвердження нотодрукування в регіоні активно сприяла діяльність галицьких композиторів другої половини XIX – початку XX ст. Саме вони були носіями високої національної свідомості, організаторами цілеспрямованої громадсько-політичної і культурно-просвітницької роботи серед населення.

Активність ініціаторів видавничої справи мала неабияке значення у збереженні надбань музичної творчості. Уперше побачили світ твори відомих і маловідомих українських композиторів, які досі існували тільки в поодиноких рукописах. Співаки та хорові колективи отримали прекрасну можливість по-повнити свій репертуар оригінальною та якісною продукцією, познайомити громадськість з новинками музичної літератури. Українські музичні видавництва поповнили доволі бідний музично-дидактичний матеріал з музики в народних школах і гімназіях, що стало вагомим внеском у розвиток музичної освіти і виховання Галичини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібліотека музикальна. *Діло*. 1893. Ч. 141.
2. Грінченко М. Історія української музики. Київ. 1922. 278 с.
3. Новинки. *Діло*. 1885. Ч.17. С.3.
4. Новинки. *Діло*. 1886. Ч.4. С.3.
5. Новинки. *Діло*. 1890. Ч.63. С.2.
6. Новинки. *Діло*. 1892. Ч. 250.
7. Новинки. *Діло*. 1893. Ч.142.
8. Залеський О. Українські музичні видавництва в Галичині. *Музика*. 1927. Ч.1. С.65–67.
9. Михальчишин Я. З музикою крізь життя. Львів, 1992. С. 184–192.
10. Січинський Д., Якубович Є. Збірник пісень. *Руслан*. 1904. Ч. 283. С. 3–4.

REFERENCES

1. Biblioteka muzykalna (1893). [Music library]. *Work*. Lviv, part 141. [in Ukrainian].

**РОЛЬ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ М. ЛИСЕНКА
У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

2. Hrinchenko, M. (1922). Istoriiia ukrainskoi muzyky [History of Ukrainian music]. Lviv, 350 p. [in Ukrainian].
3. Novynky (1885). [News]. *Work*. Lviv, part 17, p. 3. [in Ukrainian].
4. Novynky (1886). [News]. *Work*. Lviv, part 4, p. 3. [in Ukrainian].
5. Novynky (1890). [News]. *Work*. Lviv, part 63, p. 2. [in Ukrainian].
6. Novynky (1892). [News]. *Work*. Lviv, part 250. [in Ukrainian].
7. Novynky (1893). [News]. *Work*. Lviv, part 142. [in Ukrainian].
8. Zaleskyi, O. (1927). Ukrainski muzychni vydavnytstva v Halychyni [Ukrainian music publishing houses in Galicia]. *Music. Work*. Lviv, part 1, pp. 65–67. [in Ukrainian].
9. Mykhalchyshyn, Ya. (1992). Z muzykoiu kriz zhyttia [With music through life]. Lviv, pp. 184–192. [in Ukrainian].
10. Sichynskyi, D. & Yakubovych, Ye. (1904). Zbirnyk pisen [Collection of songs]. *Work*. Lviv, part 283. pp. 3–4. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.01.2021

УДК 373.016:78.071.1(477)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.230536>

Тетяна Медвідь, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики музичного виховання та диригування
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

**РОЛЬ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ М. ЛИСЕНКА
У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

У статті розкрито значення інструментальних, хорових, сценічних і камерно-вокальних творів М. Лисенка у формуванні музичної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів та висвітлено виховний вплив його музики на розвиток особистості. Проведено аналіз хорових збірок для дітей і творів композитора, запропонованих для слухання та сприймання у загальноосвітніх школах. Розглянуто педагогічну модель їх використання в освітньому процесі та розкрито методику вивчення творів М. Лисенка на уроках музичного мистецтва.

Ключові слова: музична культура; фольклор; творча спадщина; хорові збірки для дітей; навчальні програми.

Лім. 12.

**Tetiana Medvid, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of Methods of Musical
Education and Conducting Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University**

**THE ROLE OF M. LYSENKO'S CREATIVE HERITAGE IN THE FORMATION OF
MUSICAL CULTURE STUDENT YOUTH**

The key aspects studying the work of M. Lysenko in secondary schools are revealed in the article. In particular, the importance of instrumental, choral, stage and chamber-vocal works of M. Lysenko in the formation musical culture of students secondary schools is clarified. The educational influence of his music on the development of personality is analyzed. The role of the composer in the public life of the country is revealed, namely in the establishment of the first music and drama school in Ukraine. M. Lysenko's folklore activity is covered and the analysis of choral collections for children is carried out: "Youth" and "Collection of folk songs in the choral schedule adapted for pupils of younger and senior age in folk schools". Their educational significance is revealed and their role in the development of musical culture of schoolchildren is established.

The educational programs "Musical art, grades 1–4" are analyzed (author's team led by L. Khlebnikova) and "Art, 5–9 classes" (author's team under the direction of L. Masol), as well as textbooks "Musical Art", compiled by L. Kondratova, L. Masol, L. Aristova. The works of the composer, offered for listening and perception at music lessons, are singled out. An analysis of M. Lysenko's piano music, children's operas "Goat-dereza", "Mr. Kotsky", "Winter and Spring", as well as lyrical-domestic opera "Natalka Poltavka", heroic-patriotic "Taras Bulba", spiritual work "Prayer for Ukraine" and the cantata "Rejoice, level not watered". The pedagogical model of their use in the educational process of secondary schools is considered and their educational significance is formulated. The